

Çatışma, Kendinin Sebeplerinden Birisidir!

Kişiler ya da onlardan oluşan toplum kesimleri arasındaki çatışmaların çeşitli nedenleri olabilir. Bu nedenlerin bir bölümü süreklilik arzederken bir bölümü de bir ateşleyici (başlatıcı) rolü oynar ve sonra yok olabilir.

Burada ilginç olan hal ikinci durum olup, ateşleyici neden yok olsa dahi çatışmanın sürebilmesi, hatta şiddetlenerek sürebilmesidir. Denilebilir ki her ateşleyici neden, kişi ya da toplum kesimlerinin yeni bir paradigma sahibi olmalarına ve olayları eskisi gibi değil de bu yeni paradigma ile değerlendirmelerine yol açar. Bu durum aynen bir çakmak ile yakılan ateşin, çakmak söndükten sonra kendi kendini sürdürmesi olayına benzemektedir. Çakmak, başlangıçta ateşin nedeni ise de daha sonra ateşin nedeni bizzat kendisidir.

Halk arasında “gıcık kapmak” diye adlandırılan bu olguya göre bir kişi herhangi bir nedenle bir diğer kişiye karşı duyarlık kazanmışsa, artık onun tüm davranışları diğerine “batmaya” başlar ve sonunda incir çekirdeğini doldurmaz bir nedenle taraflar çatışmaya başlayabilirler.

Çatışma bir defa başladıktan sonra taraflar yeni gözlükler takacakları için, birbirlerinin olağan tutum ve davranışlarını dahi eskisinden farklı değerlendirmeye, bunları çatışmanın tırmandırılması için gerekçe olarak kullanmaya başlarlar. Yani, çatışma çatışmanın bir nedeni -hatta en etkin nedeni- olmaya başlar.

Ülkemizde, çeşitli toplum kesimleri birbirlerine karşı duyarlık kazanmışlardır. Bu kesimleri çevreleyen sosyal ve ekonomik koşullar ise kesimler arasındaki çatışmaları kolaylaştırabilecek niteliktedir. Toplumumuzun sorun çözebilme, çatışma önleyebilme gibi konulardaki birikimsizliği ise çatışma iklimini daha bir hazır hale getirmektedir. Bunların üzerine bir de iç ve/ya dış kaynaklı kasdi “ateşlemeler” binince çatışma süreci başlayabilmektedir. Çeşitli zamanlarda bu mekanizma aynen böyle işlemiştir.

Bu basit mekanizma, çatışmaların azaltılması ya da mümkünse yok edilmesi için çok önemli bir araç olarak kullanılabilir. Çatışan taraflar, çatışmanın bu dinamiği konusunda bilinçlendirilebilirlerse, kendi kendini sürdüren bu yanma olayı sönmeye dönüşebilir.

Bu mekanizmanın bir diğer önemi idareler açısından dır. Haklı ya da haksız nedenlerle ortaya çıkan ve önlenemeyen küçük çatışmalar, daha büyük çatışmalar için çakmak görevi görebilir. Bu nedenle idarelerin bir numaralı görevi, çatışmaları önlemek, iki numaralı görevi ise potansiyel çatışma süreçlerini erken algılayıp sürecin başlamasına izin vermemektir.

Çatışmaların önlenemeyişi, potansiyel çatışma ateşleyicilerine en büyük cesareti veren unsurdur. Örneğin, her aklına gelenin aklına geldiği biçimde sokaklara dökülmesine izin vermeyi demokrasi sanan çok insan vardır. İnsanların şikayetlerini dile getirmesi için kurallara göre gösteri yapmasıyla, aklına gelen yerleri basarak popülist pirim toplamaya çalışanların yapmaya çalıştıkları arasındaki benzerlik, fülle bağımsızlık arasındaki benzerlik kadardır.

Çatışma potansiyellerinin azaltılması için yapılması gerekenlerin en önemlisi ise çatışabilecek kesimler arasında iletişimi sağlayacak, bu kesimlerin kendi istekleriyle “çatışma önleyici

araçlar” geliştirmelerini kolaylaştırabilecek, bunların uygulanma sonuçlarını birlikte izleyip değerlendirmeler yapabilecekleri platform(lar) geliştirilmesidir.

Bu tür platformlar, çatışmanın, kendinin sebeplerinden birisi olduğu konusundaki bilincin gelişmesine de katkıda bulunacak araçlardır.

M. Tınaz Titiz